

Grootschalige investeringen in OV onmisbaar voor duurzame bereikbaarheid van Nederland

Position paper voor het rondetafelgesprek Klimaattafel Mobiliteit op 17 april 2019

De OV-sector heeft al grote stappen gezet om het openbaar vervoer te verduurzamen. Treinen, trams en metro's rijden 100% op duurzame energie en ook bussen en veerponten zijn steeds vaker klimaatneutraal. Vanwege de aanhoudende groei van de mobiliteit in Nederland én van het OV willen de OV-sector en de coalitie Anders Reizen een forse bijdrage blijven leveren aan het duurzaam bereikbaar houden van Nederland. Daarbij is het uitgangspunt dat het terugdringen van CO₂-uitstoot niet op zichzelf staat maar nauw samenhangt met het bereikbaar en leefbaar houden van Nederland, het verbeteren van luchtkwaliteit en het stimuleren van beweging en gezondheid van de reiziger en de medewerker. Door maatregelen slim te combineren bereiken we meerdere doelen tegelijk en in balans met elkaar. Vanuit dit perspectief hebben de OV-sector en de coalitie Anders Reizen actief deelgenomen aan de Mobiliteitstafel met als resultaat dat maatregelen gericht op het combineren van modaliteiten (modal optimum) en groei van het OV zijn opgenomen in het Ontwerp Klimaatakkoord. Grootschalige extra investeringen in het OV zijn logisch omdat er op dit moment naast het OV nog niet veel andere duurzame alternatieven voorhanden zijn en omdat het OV ook in de toekomst een duurzaam alternatief zal blijven. Daarnaast is het OV een belangrijke schakel bij het combineren van modaliteiten. Het is de verwachting dat met name in (hoog)stedelijk gebied en bij lokale kernen de combinatie van OV en fiets steeds meer de vanzelfsprekende manier van reizen wordt en dat steeds meer mensen met het OV gaan reizen. Door betalen naar gebruik te introduceren en door het maatschappelijke probleem van de hyperspits aan te pakken kan de bestaande capaciteit in het OV beter worden benut waardoor meer reizigers gebruik kunnen maken van deze nu al duurzame wijze van vervoer.

Kwaliteit en bestaande capaciteit van het OV vergroten

De OV-sector en de coalitie Anders Reizen zijn blij met alle inspanningen om te komen tot een Klimaatakkoord. Meer aandacht is echter nodig voor de OV-maatregelen uit het Ontwerp Klimaatakkoord die de kwaliteit en bestaande capaciteit van het OV vergroten. Doordat deze maatregelen niet terug komen in de doorrekening van PBL (PBL kijkt alleen naar maatregelen die direct CO₂ besparen) worden belangrijke oplossingsrichtingen over het hoofd gezien. De OV-sector en de coalitie Anders Reizen roepen het kabinet dan ook op om in de definitieve klimaatafspraken ook de OV- en gedragsmaatregelen op te nemen die nodig zijn om Nederland duurzaam bereikbaar te houden. De coalitie Anders Reizen en betalen naar gebruik leveren hieraan een substantiële bijdrage.

1. Anders Reizen loont

Werkgevers hebben veel invloed op de mobiliteitskeuzes van werkende Nederlanders. Deze invloed is direct als het gaat om zakelijke mobiliteit maar werkt door in de privé situatie. Daarom is de coalitie Anders Reizen¹, waarbij inmiddels circa vijftig grote werkgevers zijn aangesloten met ruim 300.000 werknemers, een drijvende kracht achter de transitie van fossiel naar elektrisch rijden en van veranderingen in mobiliteitsgedrag van medewerkers. De aangesloten werkgevers hebben afgesproken dat ze de CO₂ uitstoot van hun zakelijke mobiliteit (woon-werk/zakelijk/vliegen) in 2030

¹ Anders Reizen is in november 2015, in de trein naar de VN-klimaattop in Parijs, opgericht door Natuur & Milieu, VNO-NCW, NS en het ministerie van Infrastructuur & Waterstaat samen met vijftien grote werkgevers.

halveren (per fte ten opzichte van 2016). Hiermee besparen ze gemiddeld 248 kton aan CO₂ in 2030². De ambitie in het Ontwerp Klimaatakkoord is om deze werkgeversaanpak voor 2030 op te schalen naar 500 werkgevers. Als de impact van de coalitie Anders Reizen wordt gemaximaliseerd kan uiteindelijk in 2030 een reductie van 1 Mton CO₂ worden gerealiseerd³. In het kader van deze impactmaximalisatie roepen de OV-sector en de coalitie Anders Reizen het kabinet op om de volgende maatregelen in het definitieve Klimaatakkoord op te nemen⁴:

- *Verleiding*
Geef bedrijven die meedoen aan Anders Reizen formele erkenning, goedkeuring of een voordeel zoals bijvoorbeeld administratieve lastenverlichting voor milieuwetgeving of economische voordelen in bijvoorbeeld aanbestedingen/inkoop.
- *Verbreding*
Deel de kennis die binnen Anders Reizen is opgedaan op structurele wijze door, zolang de Omgevingswet nog niet van kracht is, de succesvolle maatregelen om CO₂ te besparen op te nemen in de lijst Erkende Maatregelen van de Wet Milieubeheer. Breng deze maatregelen daarnaast naar buiten via campagnes en marketing uitingen.
- *Verplichting*
Creëer via de Omgevingswet een stok achter de deur door de invoering van een normstellende regeling bijvoorbeeld in de vorm van een CO₂-plafond per medewerker met als doel om negatieve klimaateffecten van werk gerelateerd verkeer (woon-werk en zakelijk), eigen wagenparken en logistiek terug te dringen. Op deze wijze worden alle bedrijven gestimuleerd om aan de slag te gaan met duurzame mobiliteit.

2. Stimuleer vormen van betalen naar gebruik, onder andere om te komen tot spitspreiding

De OV-sector is blij met het in het Ontwerp Klimaatakkoord voorgestelde onderzoek naar een andere bekostigingssystematiek, waarbij prijsprikkels zijn gericht op optimale intermodale mobiliteitskeuzes voor de reiziger en aanzetten tot bewust reisgedrag over weg, spoor en water en ook gelden voor fiets en openbaar vervoer⁵. Een wijziging van de bekostigingssystematiek is nodig omdat in het huidige systeem wordt betaald voor bezit en voor gebruik van fossiele brandstoffen. In verband met de elektrificatie van het vervoer is een ander betalingssysteem nodig waarmee gericht(er) gestuurd kan worden op bereikbaarheid, milieu- en leefkwaliteit. Ook is de OV-sector blij dat alle actoren en stakeholders waaronder werkgevers actief en frequent betrokken worden bij dit onderzoek.

De OV-sector en de coalitie Anders Reizen roepen het kabinet in dit kader op om in het definitieve Klimaatakkoord het volgende op te nemen:

- Rond het onderzoek naar een andere bekostigingssystematiek binnen twee jaar af. Besteed in het onderzoek niet alleen aandacht aan de CO₂-uitstoot van een reis maar tevens aan het tijdvak waarin wordt gereisd en het ruimtebeslag dat met de reis gepaard gaat.
- Besteed de komende twee jaar om de automobilist met prijsprikkels te verleiden om vaker met het OV en de fiets te reizen waarbij het bewust kiezen voor een combinatie van modaliteiten centraal staat. Pak tegelijkertijd met prijsprikkels de hyperspits in het OV aan waardoor de beschikbare capaciteit van het OV wordt vergroot en het reizen met het OV aantrekkelijker wordt. Benut het aanbod van de Anders Reizen bedrijven om actief deel te nemen aan pilots.

Tot slot

Er is nog veel werk te doen om het doel van 7,3 Mton CO₂-reductie binnen de mobiliteitssector voor 2030 te halen. De tijd van voorstellen en doorrekeningen is (bijna) voorbij. Het is tijd voor politieke keuzes die ertoe leiden dat Nederland duurzaam bereikbaar blijft. De OV-sector en de coalitie Anders Reizen werken hier vanuit hun maatschappelijke verantwoordelijkheid en deskundigheid graag aan mee. Wij lichten onze visie op een duurzaam bereikbaar Nederland graag verder toe.

² CO₂-effect van Anders Reizen, CE Delft, maart 2018.

³ De reductie van 1 Mton CO₂ (exclusief de besparing die voortkomt uit de elektrificering van de zakelijke mobiliteit) kan worden behaald door het implementeren van de top 10 maatregelen die de bedrijven in de coalitie Anders Reizen hebben opgesteld.

⁴ Zoals ook omschreven in het Ontwerp Klimaatakkoord, hoofdstuk Mobiliteit, pagina 77 en 79.

⁵ Zoals ook omschreven in het Ontwerp Klimaatakkoord, hoofdstuk Mobiliteit, pagina 50.